

Cari Açıĝın Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneđi¹

Dr. Öğretim Üyesi Fatma CESUR²

Sibel İREZ³

Özet

Cari işlemler dengesinin açık vermesi, gelişmekte olan ülkelerin en büyük sorunlarından biri olmasına karşın, bazı gelişmiş ülke ekonomilerinde de önemli bir sorunu teşkil etmektedir. Cari işlemler açığı günümüz ekonomilerinde sıkça tartışılan makroekonomik sorunlardan biridir. Son zamanlarda Türkiye ekonomisinde Türk Lirası'nın dolar karşısında en düşük seviyede seyir etmesi üretim ve ticaretin ithalata bağımlı olmasından dolayı cari açık çok önemli makroekonomik sorun haline gelmiştir. Cari işlemler açığının giderek genişlemesi, ekonomide aşırı ısınmalara ve dış şoklara karşı hassas durumların meydana gelmesine sebep olmaktadır. İhracat ve ithalat hareketleri ülke ekonomisinin büyümesi üzerinde çok önemli yer teşkil etmektedir. Bu nedenle cari işlemler hesapları ile ekonomik büyüme çok alakalıdır. Bu çalışmamızda Cari İşlemler dengesi ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelenmeye çalışılacaktır.

Çalışmamızda, ilk olarak büyüme ve cari işlemler açığının teorik kısmı ele alınacak daha sonra cari işlemler açığının büyüme üzerindeki etkisini ölçmek için VAR modeli kurulacaktır. Çalışmamız 1990–2017 dönemine ait yıllık veriler kullanılarak bir analiz yapılacaktır. Ayrıca etki–tepki analizleri sonucunda cari işlemler açığının ekonomik büyümeyi nasıl etkilediği sonuçlarına bakılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cari Açık, Cari İşlemler Dengesi, Türkiye Ekonomisi, Ekonomik Büyüme, Etki-Tepki Analizi

1)Giriş

1980 yılından sonra cari işlemler dengesi uluslararası sermayenin önündeki engellerin kalkmasıyla daha da önemli hale gelmiştir. Ödemeler bilançosunun önemli hesap kalemlerinden olan cari işlemler hesabı ülkenin dış ekonomik verilerin önemli göstergelerindedir(Turan,Barak,2016:70). Bir ülkenin ithal ettiği mal ve hizmetlerin ihraç ettiği mal ve hizmetlerden fazla olması durumuna 'Cari Açık' denir. Türkiye ekonomisinde cari işlemler açığına bakıldığında 2018 yılının nisan ayında -57.1 oranında cari açık

¹ Bu çalışma, II. Uluslararası Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuştur.

² Trakya Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü, fatmacesur@trakya.edu.tr

³ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi, sibel.irez@hotmail.com

verilmiştir. Son zamanlarda Türkiye ekonomisinde TL'nin dolar karşısında en düşük seviyede seyir etmesi üretim ve ticaretin ithalata bağımlı olması ve tasarruf yetersizliği bu sorunu gözler önüne sermektedir.

Çalışmamızda, ilk olarak büyüme ve cari işlemler açığının teorik kısmı ele alınacak daha sonra cari işlemler açığının büyüme üzerindeki etkisini ölçmek için VAR modeli kurulacaktır. Çalışmamız 1990–2017 dönemine ait yıllık veriler kullanılarak bir analiz yapılacaktır. Ayrıca etki–tepki analizleri sonucunda cari işlemler açığının ekonomik büyümeyi nasıl etkilediği sonuçlarına bakılacaktır.

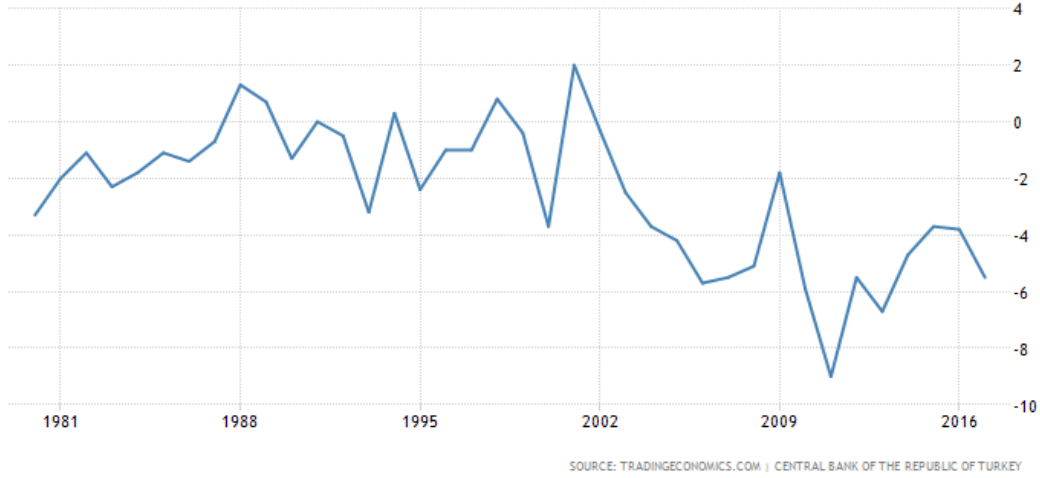
1)Türkiye’de Cari Açığın Ekonomik Büyüme zerindeki Etkisi

Cari hesap demeler dengesinin iki temel bileşeninden biridir. demeler dengesi ülkelerin parasal işlemlerinin izlendiği bir akım tablosudur. Bir ülkenin toplam mal, hizmet ve ithalatı, ülkenin toplam mal, hizmet ve ihracatından daha büyük olduğunda, cari açık oluşur. Bu durum bir ülkeyi dünyanın geri kalanına borçlu yapar.

Cari açık rekabet gücünün ve ithalat - ihracat seviyesinin önemli bir göstergesidir. Cari hesap açığı genellikle ekonomide dengesizlik anlamına gelmektedir. Ancak, sermaye akımları döviz kurunda yeniden değerlenmeye neden olduğundan, cari işlemler açığının zaman içinde doğal olarak azaltılabileceği söz konusu değildir. Kısa vadede cari işlemler açığı çoğunlukla avantajlıdır. Yabancılar ekonomik büyümeyi i sınırın ötesine taşıyacak bir ülkeye sermaye yatırmaya isteklidir. Ancak, uzun vadede cari açık ekonomik canlanmayı azaltabilir. lke tahvili de dahil olmak üzere ülke varlıkları için talep zayıflayabilir. Bu gerçekleştiğinde, verim yükselecek ve ulusal para diğer para birimlerine göre kademeli olarak değer kaybedecektir. Bu yabancı yatırımcıların para birimindeki varlıkların değerini otomatik olarak düşürmektedir. Ülkenin varlıklarına olan talebi daha da aşağıya eker ve yatırımcıların malları herhangi bir fiyattan düşüreceği bir devrilme noktasına yol açabilmektedir.

Cari Açığın Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği

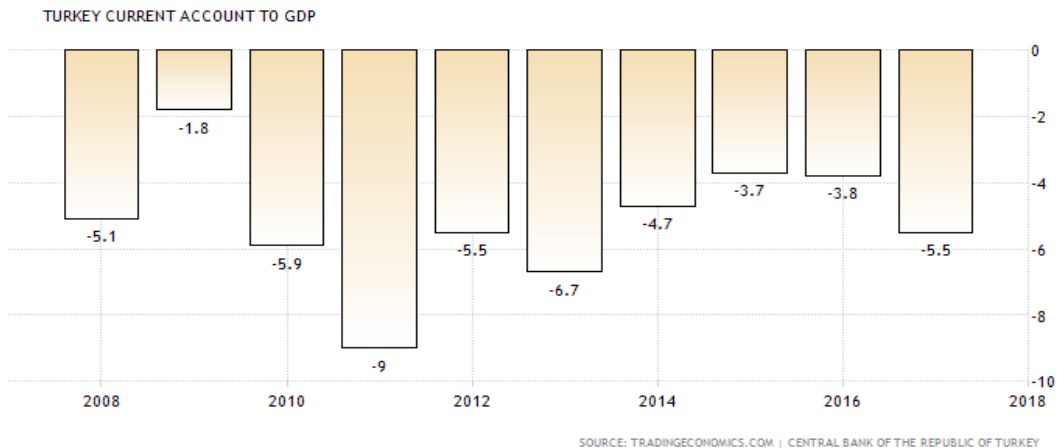
Grafik 1: Türkiye Cari Açık/GSYİH

Kaynak: Tradingeconomics.com/Central Bank Of The Republic Of Turkey

Ekonomide cari açığın büyüklüğü CA/ GSYİH oranı ile ilişkilendirilmektedir. Grafik 1’de görüldüğü gibi Türkiye’de cari denge 1988, 1989, 1991, 1994, 1998 ve 2001 yıllarında fazla vermiştir. Cari dengenin fazla vermesinin sebebi ise, bu dönemlerde yapılan devülasyonlardır. Ayrıca grafiğe bakıldığında 1981 – 2016 yılları arasında en fazla cari açık 2011 yılında verilmiştir.

Tablo 1: Türkiye Cari Açık/GSYİH

Kaynak: Tradingeconomics.com/Central Bank Of The Republic Of Turkey

Türkiye’de 2012 ve 2017 yıllarında GSYİH yüzde – 5.50’sini cari açık olarak kayıt etmiştir. 2009 yılında -1,3 ile en az cari açık verilirken, 2011 yılında ise yüzde -9 ile en yüksek cari açık oranına ulaşılmıştır.

Tablo 2: G20 Ülkelerine Göre GSYİH Cari Hesap

Ülke	Son	Önceki	En yüksek	En düşük		
Singapur	19.50	17 Aralık	19	26.1	-13.1	% Yıllık
Hollanda	10.20	17 Aralık	8.5	10.4	-1	% Yıllık
İsviçre	9.80	17 Aralık	9.4	14.8	-0.6	% Yıllık
Almanya	8.00	17 Aralık	8.5	8.9	-1.7	% Yıllık
	5.60	17 Aralık	7	10.7	-10.5	% Yıllık
Japonya	4.02	17 Aralık	3.7	4.7	-1	% Yıllık
Euro Bölgesi	3.50	17 Aralık	3.4	3.5	-1.5	% Yıllık
İtalya	2.80	17 Aralık	2.6	2.9	-3.7	% Yıllık
Rusya	2.20	17 Aralık	1.9	18	-1.4	% Yıllık
Suudi Arabistan	2.20	17 Aralık	-3.7	28.5	-21	% Yıllık
İspanya	1.90	17 Aralık	1.9	1.9	-9.6	% Yıllık

Cari Açığın Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği

Ülke	Son		Önceki	En yüksek	En düşük		
Çin	1.30	17 Aralık	1.8	10.1	-3.7	%	Yıllık
Brezilya	-0.48	17 Aralık	-1.3	1.8	-8.2	%	Yıllık
Fransa	-0.80	17 Aralık	-0.9	3.4	-2.1	%	Yıllık
Meksikalı	-1.60	17 Aralık	-2.1	3.4	-6.1	%	Yıllık
Endonezya	-1.70	17 Aralık	-1.8	4.8	-6.8	%	Yıllık
Hindistan	-1.90	17 Aralık	-0.6	2.3	-4.8	%	Yıllık
Birleşik Devletler	-2.40	17 Aralık	-2.4	0.2	-6	%	Yıllık
Güney Afrika	-2.50	17 Aralık	-2.8	6	-7.5	%	Yıllık
Kanada	-3.00	17 Aralık	-3.3	2.7	-4.2	%	Yıllık
Avustralya	-3.10	17 Aralık	-1.4	2.3	-7.3	%	Yıllık
İngiltere	-4.10	17 Aralık	-5.8	2.6	-5.8	%	Yıllık
Arjantin	-4.80	17 Aralık	-2.6	8	-4.8	%	Yıllık
Türki	-5.50	17 Aralık	-3.8	2	-9	%	Yıllık

Kaynak: Tradingeconomics.com/Central Bank Of The Republic Of Turkey

4) Ekonomik Model Ve Veriler

Var modeli, çoklu zaman serileri arasındaki doğrusal bağımlılıkları yakalamak için kullanılan skolaştik bir süreç modelidir. Vektör otoregresyon modeli Christopher Sims tarafından geliştirilmiştir. Bu modelin en iyi yanı değişkenlerin içsel olmasıdır.

Bu çalışma kapsamında Türkiye’de cari açığın ekonomik büyüme üzerindeki etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Yapılan çalışmada 1990 – 2017 dönemlerine ait yıllık veriler kullanılmıştır. Var modelinde kullanılan değişkenlerin açıklamaları ve değişkenleri ifade eden semboller Tablo 1’de gösterilmiştir. Ayrıca modelde kullanılan bütün veriler TÜİK’ ten elde edilmiştir.

Tablo 1:Var Modelinde Kullanılan Değişken Ve Kısaltmalar

Değişkenler	Tanım	Tür
BYM	Ekonomik Büyümenin Değeri (Bin \$)	İçsel
İHR	İhracatın Değeri (Bin \$)	İçsel
İTH	İthalatın Değeri (Bin \$)	İçsel
KUR	Döviz Değeri (Bin \$)	İçsel

Değişkenlerin aynı düzeyde olması için bütün değişkenlerin logaritması alınmıştır. Büyüme, İthalat ve döviz kurunun durağan hale gelebilmesi için birinci farkları alınmıştır. Kur değişkeni ise; düzeyde durağandır. Yapılan Var modeli aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

$$Bym_t = \beta_0 + \beta_1 İhr_t + \beta_2 İth_t + \beta_3 Kr_t + \varepsilon_t$$

Çalışmada kullanılan tüm testler ve tahminlerde Eviews 9 paket programı kullanılmıştır.

Cari Açığın Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği

4.1 Durağanlık Testi

Var analizini çalışırken zaman serisi verilerinin durağan olması gerekmektedir. Bunun için de değişkenlerin durağan olup olmadıklarını tespit etmek için Augmented Dickey – Fuller (ADF) testi kullanılmıştır. ADF testi modele gecikmiş farklılıklar eklemektedir. Değişkenlerin durağanlıkları sabit, trend ve sabit, sabit değil trend yok şeklinde ölçülmektedir.

☆ Sabit değil, trend yok;

$$\Delta y_t = \gamma y_{t-1} + \sum_{s=1}^m a_s \Delta y_{t-s} + v_t$$

☆ Sabit, trend yok;

$$\Delta y_t = \alpha + \gamma y_{t-1} + \sum_{s=1}^m a_s \Delta y_{t-s} + v_t$$

☆ Sabit ve trend;

$$\Delta y_t = \alpha + \gamma y_{t-1} + \lambda_t + \sum_{s=1}^m a_s \Delta y_{t-s} + v_t$$

Modeldeki değişkenlerimizin durağanlıkları aşağıdaki gibi formüleleştirilmiştir.

$$\Delta Bym_t = \beta_1 + \beta_2 t + \delta Bym_{(t-1)} + \alpha_i + u_t$$

$$\Delta İhr_t = \beta_1 + \beta_2 t + \delta İhr_{(t-1)} + \alpha_i + u_t$$

$$\Delta İth_t = \beta_1 + \beta_2 t + \delta İth_{(t-1)} + \alpha_i + u_t$$

$$\Delta Kr_t = \beta_1 + \beta_2 t + \delta Kr_{(t-1)} + \alpha_i + u_t$$

Değişkenlerin optimum gecikme dönemleri Schwarz Bilgi Kriteri (SC) göre belirlenmiştir.

H₀ = Seri durağandır.

H₁ = Seri durağan değildir.

Tablo 2: ADF Testi

Değişkenler	Test İstatistikleri	Kritik Değerleri		
		Seviye Değeri	%1	%5
Bym	-5,82	-3,71	-2,98	-2,62
İhr	4,13	-2,65	-1,95	-1,60
İth	-5,85	-3,71	-2,98	-2,62
Kr	-4,87	-3,71	-2,98	-2,62

Augmented Dickey – Fuller (ADF) testi sonuçlarına göre; büyüme, ithalat ve kur değişkenleri düzeyde durağan olmadıkları tespit edilmiş olup birinci farkları alınmıştır. Kısaca; büyüme, ithalat ve kur değişkenleri $I(1)$ 'dir. İhracat değişkeni ise; düzeyde durağandır. Yani; $I(0)$ 'dır.

4.2 Gecikme Uzunluğu

Var modeli analizi yapılırken gerçek yaşamdaki gecikme uzunluğu çoğu zaman belirlenememesinden dolayı uygun bir metotla gecikme uzunluğu belirlenmektedir. Eğer var modelinde gecikme uzunlukları uzun dönem belirlendiğinde, serilerin değerleri gerçekte olması gereken değerlerinden çok fazla değer alabilmektedirler. Kısacası; serilerde aşırı parametleşme meydana gelmektedir. (Bozdağlıoğlu & Özpınar, 2011) Gecikme uzunluğu belirlemede Olabilirlik Oran Testi (LR), Son Tahmin Hatası (FPE), Akaike Bilgi Kriteri (AIC), Schwarz Bilgi Kriteri (SC) ve Hannan-Quinn (HQ) kullanılmaktadır.

Cari Açığın Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği

Tablo 3: Gecikme Uzunluğu Test Sonuçları

Lag	LogL	LR	FPE	AIC	SC	HQ
0	-57.82324	NA	0.002541	5.375934	5.573411	5.425599
1	-0.193224	90.20351*	7.00e-05*	1.755933	2.743319*	2.004257*
2	9.255855	11.50323	0.000143	2.325578	4.102873	2.772563
3	32.76558	20.44324	0.000114	1.672558	4.239763	2.318203
4	52.92639	10.51868	0.000233	1.310749*	4.667862	2.155054

Yukarıdaki Tablo 3'te görüldüğü gibi VAR Modeli için uygun gecikme sayısı (1) olarak belirlenmiştir. Son Öngörü Hatası (FPE), Olabilirlik Oranı (LR), Hannan-Quinn (HQ) ve Schwarz Bilgi Kriteri (SC) testi yardımıyla belirlenmiştir. LR, FPE, HQ ve SC'nin gecikme uzunluğu bir olan modelde minimum değerde olduğu görülmektedir. Her dört kriter VAR (1) modelinin uygun model olduğunu göstermiştir.

Var modelinin gecikme uzunluğu belirlendikten sonra, gecikme sayısının hata teriminin bilinen öngörülerini sağlaması gerekmektedir. Bu yüzden otokorelasyon LM testi uygulanmıştır. Otokorelasyon LM testi sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

H_0 = Seride otokorelasyon yoktur.

H_1 = Seride otokorelasyon vardır.

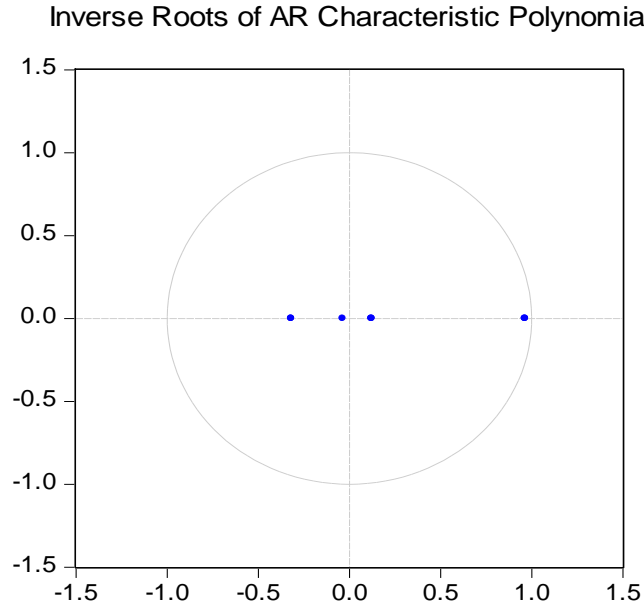
Tablo 4: Otokorelasyon-LM Testi Sonuçları

Lags	LM-Stat	Prob
1	11.22311	0.7955
2	16.50991	0.4180
3	9.371842	0.8973
4	24.72778	0.0748
5	12.29304	0.7236
6	9.229645	0.9037
7	37.04856	0.0021
8	9.934327	0.8700
9	15.48171	0.4897
10	8.179089	0.9434

Çalışmada Var (1) modelinin kalıntılarında otokorelasyon olup olmadığı Langrange

Çarpanı (LM) testi ile tespit edilmiştir. Tablo 4'te görüldüğü gibi $p > 0.05$ 'ten büyük olduğu için 10 gecikmeye kadar seriler arasında otokorelasyon olmadığı gözlemlenmiştir.

şekil 1: AR Karakteristik Polinomun Ters Köklerinin Birim Çember İçerisindeki

AR karakteristik polinomu, var modelinin durağanlığının göstergesi olarak kabul edilmektedir. AR karakteristik polinomunun ters köklerinin çemberin içerisinde yer alması kurulan modelin durağan bir yapıda olduğunu göstermektedir. Yani, model anlamlıdır.

4.3 Var(1) Analizi Sonuçları

Var analizi 1980 yılında Sims tarafından geliştirilmiştir. Bu model Granger nedensellik testini temel almaktadır. Var modeli, yapısal modeldeki dışsal – içsel ayrımını eleştirmektedir. Z_t ve K_t verilerini ele alarak Var modelini aşağıdaki gibi tanımlayabiliriz.

$$Z_t = \alpha + \sum_{j=1}^m \beta_j Z_{t-j} + \sum_{j=1}^m \delta_j K_{t-j} + \varepsilon_t$$

$$K_t = \alpha + \sum_{j=1}^m \theta_j Z_{t-j} + \sum_{j=1}^m \gamma_j K_{t-j} + \varepsilon_{t1}$$

K'nın gecikmeli değerleri Z değişkenini ve Z değişkeninin gecikmeli değerleri K değişkenini etkilemektedir. ε_t ve ε_{t1} modelin hata terimleridir.

Cari Açığın Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği

Tablo 5: VAR(1) Analiz Sonuçları

	LOGBYMF ARK	LOGIHR	LOGITHFA RK	LOGKRFAR K
LOGBYMFARK(-1)	-0.154628 (0.33332) [-0.46391]	-0.189708 (0.22459) [-0.84469]	-0.295335 (0.40915) [-0.72182]	-1.680272 (5.65603) [-0.29708]
LOGIHR(-1)	-0.006311 (0.04043) [-0.15609]	0.970781 (0.02724) [35.6331]	-0.039508 (0.04963) [-0.79601]	-0.407539 (0.68610) [-0.59399]
LOGITHFARK(-1)	-0.031815 (0.25684) [-0.12387]	0.235509 (0.17306) [1.36086]	-0.023713 (0.31527) [-0.07521]	-2.485384 (4.35827) [-0.57027]
LOGKRFARK(-1)	-0.003926 (0.01279) [-0.30697]	-0.005801 (0.00862) [-0.67308]	-0.011466 (0.01570) [-0.73025]	-0.059619 (0.21705) [-0.27468]
C	0.191471 (0.71937) [0.26617]	0.604915 (0.48471) [1.24799]	0.813730 (0.88304) [0.92151]	7.279645 (12.2069) [0.59636]
R-squared	0.035193	0.984413	0.095668	0.080631
Adj. R-squared	-0.148580	0.981444	-0.076585	-0.094487
Sum sq. resids	0.620248	0.281595	0.934583	178.5950
S.E. equation	0.171859	0.115798	0.210960	2.916252
F-statistic	0.191502	331.5671	0.555392	0.460438

Katsayının negatif olmasından dolayı ‘bir’ dönem önceki bir birimlik büyümenin ihracattaki değişme üzerinde 0,18 azalışa sebep olmuştur. Büyümede meydana gelen bir birimlik artış ise katsayının negatif olmasından dolayı ithalatta 0,29 azalışa sebep olurken kurda ise 1,68 azalışa sebep olmuştur. Var analizi veriler arasında ilişkinin pozitif veya negatif olmasına ilişkin bilgi vermektedir.

4.3 Granger Nedensellik Testi

Değişkenler arasında ilişkinin yönünü belirlemek için Var modelinde Granger nedensellik testi kullanılmaktadır.

Tablo 6 : Granger Nedensellik Testi

Dependent variable: LOGBYMFARK			
Excluded	Chi-sq	df	Prob.
LOGIHR	0.024364	1	0.8760
LOGITHFAR			
K	0.015344	1	0.9014
LOGKRFARK	0.094233	1	0.7589
All	0.121827	3	0.9891
Dependent variable: LOGIHR			
Excluded	Chi-sq	df	Prob.
LOGBYMFAR			
K	0.713501	1	0.3983
LOGITHFAR			
K	1.851952	1	0.1736
LOGKRFARK	0.453032	1	0.5009
All	2.409925	3	0.4918
Dependent variable: LOGITHFARK			
Excluded	Chi-sq	df	Prob.
LOGBYMFAR			
K	0.521023	1	0.4704
LOGIHR	0.633629	1	0.4260
LOGKRFARK	0.533269	1	0.4652
All	1.549376	3	0.6709
Dependent variable: LOGKRFARK			
Excluded	Chi-sq	df	Prob.
LOGBYMFAR			
K	0.088254	1	0.7664
LOGIHR	0.352824	1	0.5525
LOGITHFAR			
K	0.325206	1	0.5685
All	1.840894	3	0.6061

H₀: Değişkenler arasında nedensellik yoktur.

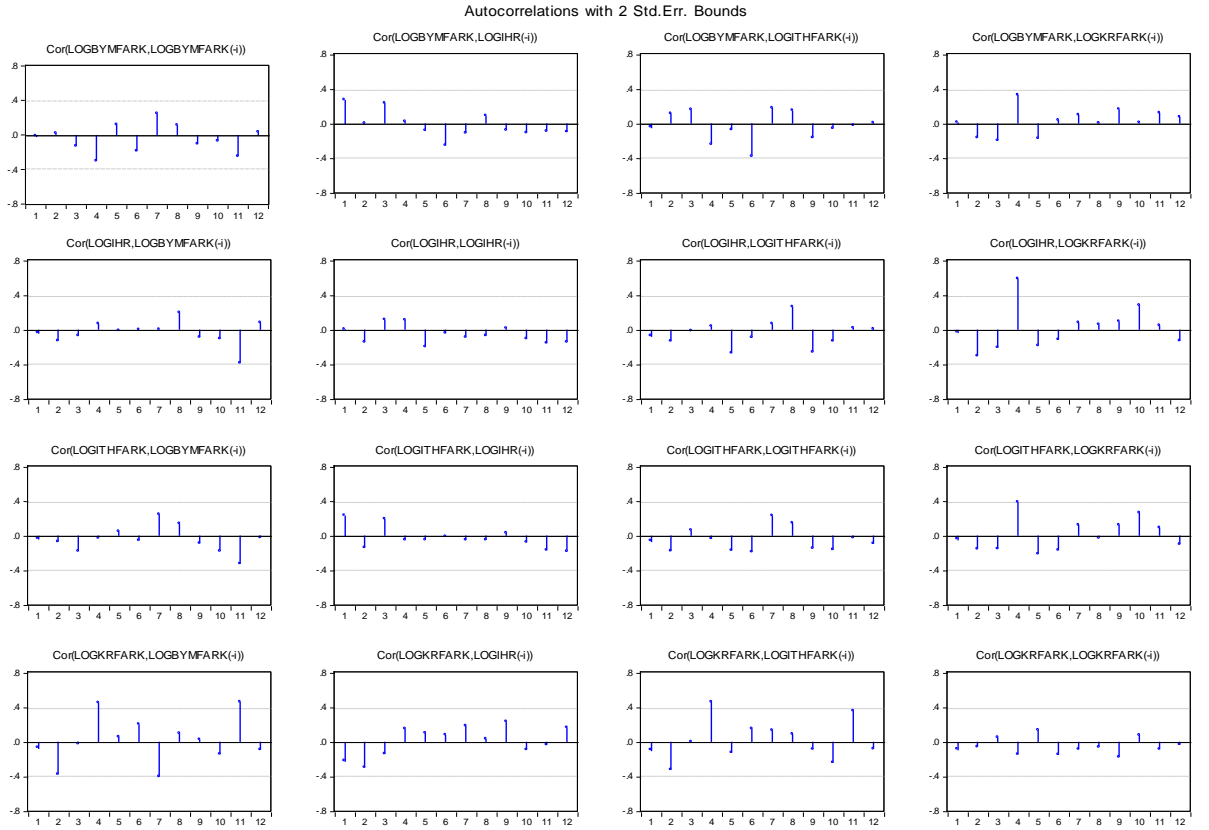
H₁: Değişkenler arasında nedensellik vardır.

Cari Açığın Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği

Büyüme için Granger Nedensellik Testine bakıldığında değerleri 0.05'ten büyük olduğu için H_0 reddedilir. Bu sebeple seriler arasında nedensellik ilişkisi olduğu sonucuna varılır.

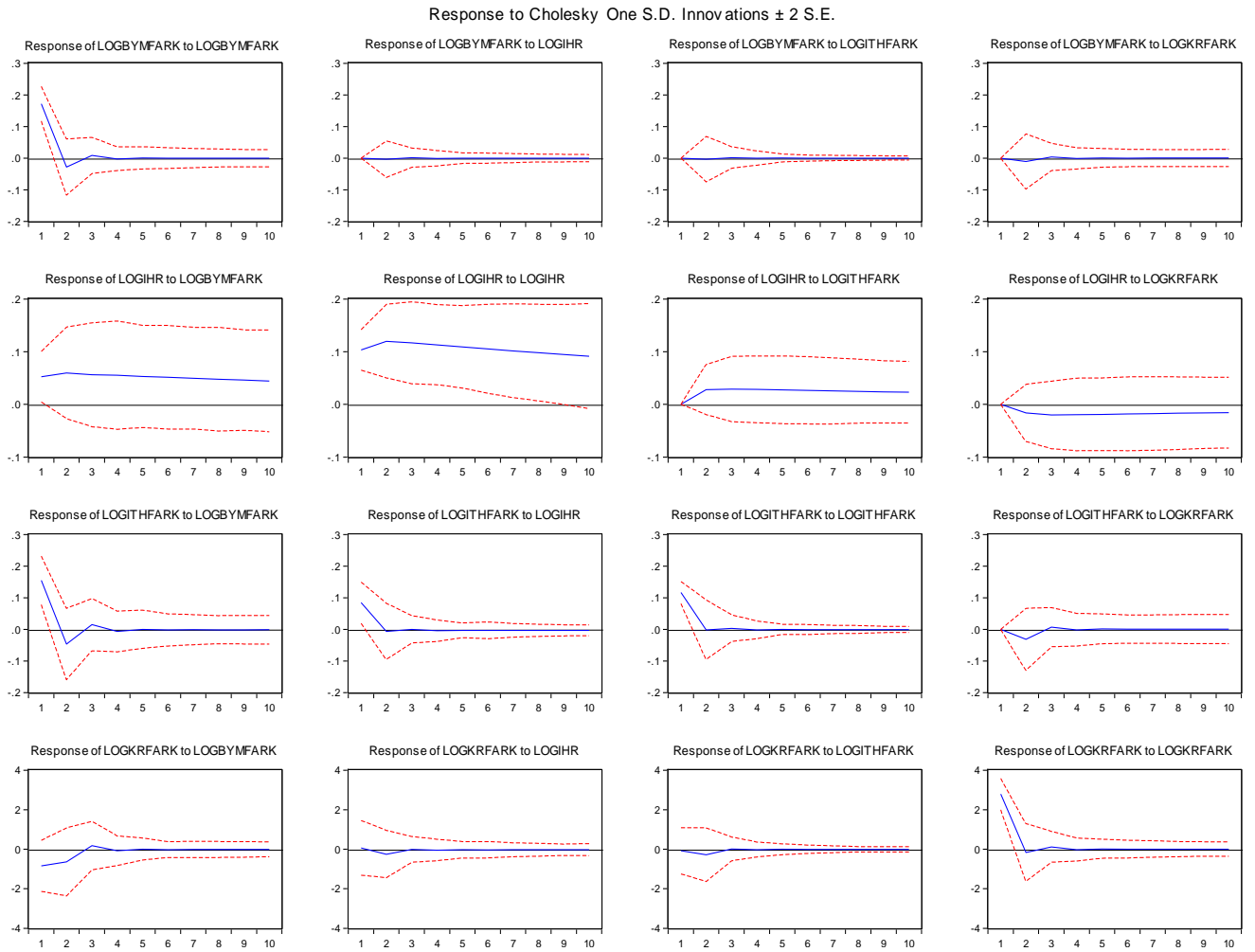
Tablo 6 da son üç değişkenimizin nedensellik testi bulgularına bakacağız. İhracat büyüme, kur ve ithalatın nedenini oluşturmaktadır. İthalat, ihracat ve büyüme ise kur değişkeninde nedenselliğe neden olmaktadır. İthalat Granger nedensellik testine bakıldığında ise ihracat, büyüme ve kurun ithalat üzerinde bir nedensellik oluşturduğunu görmekteyiz. Kısaca; değişkenlerin birbirleriyle çift yönlü nedensellik ilişkileri vardır.

Grafik 1: Değişkenlerin Correlogram Grafikleri

Yukarıdaki Grafik 1 büyüme, ihracat, ithalat ve kur'un correlogramlarını göstermektedir. Grafiklere bakıldığında değerlerin güven sınırının dışına taşmaması sonucu değişkenler arasında otokorelasyonun olmadığını göstergesidir.

Şekil 2: Büyüme Değişkenine Verilen Bir Şokun Diğer Seriler Üzerindeki Etkisi

Sonuç Ve Değerlendirme

Türkiye’de son zamanlarda ekonomik büyüme artarken, cari açık oranı da artmıştır. Ekonomide meydana gelen bu artışlar cari açık ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin tartışılmasına yol açmıştır. Bu çalışmada, ekonomik büyüme arasındaki ilişki 1990 – 2017 dönemleri arasında yıllık verilerle saptanmıştır. Değişkenlerin zaman serisi olması nedeniyle durağanlıkları araştırılmıştır. Değişkenlerimizin durağan olup olmadıkları Genişletilmiş Dickey Fuller testi ile yapılmıştır. Değişkenlere uygulanan ADF testi sonucu, ihracat serisinin düzeyde durağan olduğu fakat büyüme, ithalat ve kur serilerinin birinci farklarında durağan olduklarını göstermiştir. ADF testinden sonra etki – tepki analizi uygulanmıştır. İhracat ve ithalatta meydana gelen bir birimlik şok

Cari Açığın Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği

büyümeye etki etmemektedir. Fakat büyümede meydana gelen bir birimlik şok ithalatta pozitif etki yaparken ikinci dönemde negatif etki göstermiştir. Üçüncü dönemde ise stabil olmuştur. Yapılan Granger Nedensellik testinde, büyüme ile cari açık arasında çift yönlü bir nedensellik ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Kısaca, Türkiye’de ekonomik büyüme cari dengeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Yani, ekonomik büyüme arttıkça cari açıkta büyümektedir. Cari açığı besleyen nedenler arasında, yetersiz tasarruf oranları, bütçe açıkları, lüks tüketim mallarında meydana gelen talep artışı, ihracat için ithalata bağımlılık döngüsü yer almaktadır. Türkiye bu etkenlere önlem almadığı sürece cari açık ekonomide krizlere yol açabilecek makroekonomik sorun olduğu göz ardı edilmemelidir.

Kaynakça

BARAK,D., 2013, ‘1980’den Sonra Türkiye’ de Cari Açık Problemi Ve Sürdürülebilirliği’,Yüksek Lisans, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Niğde

BARAK,D., TURAN,Z., 2016, ‘Türkiye’de Cari İşlemler Açığının Sürdürülebilirliği’, İşletme ve İktisat Dergisi, 4(2), ss.70 – 80

DUMAN,Y., 2017, ‘Türkiye’de Cari İşlemler Dengesi ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki’ , Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(4), ss. 231 – 244

ERBAYKAL,E, 2007,Türkiye’ de Ekonomik Büyüme Ve Döviz Kuru Cari Açık Üzerinde Etkili Midir? Bir Nedensellik Analizi’, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 3(6),ss. 81 – 88

ERDOĞAN,Ş.,ACET,H., 2016, ‘Cari İşlemler Dengesi Ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği (2003 – 2015), International Journal Of Social Science,3(51),ss.539 – 548

TELATAR,O., TERZİ, H., 2009, ‘Türkiye’de Ekonomik Büyüme Ve Cari İşlemler Dengesi İlişkisi’, Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, 23(2), ss.119 – 134

UÇAK,S., 2017, ‘Cari Denge ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Analizi’, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15(2), ss.108 – 135.